

**AXBOROT-KUTUBXONA MARKAZLARINI
RIVOJLANISHIDA XUSUSIY (UY) KUTUBXONALARNI
O'RNI**

Raxmonova Xilola Jumayevna
Surxondaryo viloyati Angor tuman Axborot-kutubxona markazi
Xizmat rahbari. Abonement va foydalanuvchilarga xizmat ko'rsatish
xizmati O'zbekiston san'at va madaniyat instituti
Kutubxona Axborot faoliyati fakulteti sirtqi 4-kurs talabasi.
xilolaraxmonova4@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada Axborot-kutubxona markazlarini rivojlanishida uy kutubxonalarining o'rni dolzarb va muhim masalalardan biridir. Quyida bu mavzu yuzasidan asosiy jihatlar yoritiladi. Surxondaryo viloyat Angor tumani Navro'z maxallasida iste'qomat qiluvchi, O'zbekiston Jurnalistlari ijodiy uyshmasi a'zosi To'rayev Norquvvat uy kutubxonasiga bag'ishlangan.

Kalit so'zlar: Axborot-kutubxona markazlari, uy kutubxonalari, Surxondaryo, Badiiy adabiyot, fond, ensiklopediya

Аннотация: В данной статье роль домашних библиотек в развитии Информационно-библиотечных центров является одним из актуальных и важных вопросов. Ниже будут освещены основные аспекты этой темы. Посвящена Домовой библиотеке имени Тураева Норргика, проживающего в Наврузском махалле Ангорского района Сурхандарьинской области, члена Творческого дома журналистов Узбекистана.

Ключевие слова: Информационно-библиотечные центры, домашние библиотеки, Сурхандарьинская, Художественная литература, фонд, энциклопедия

Özet: Bu yazıda ev kütüphanelerinin bilgi-kütüphane merkezlerinin gelişimindeki rolü acil ve önemli konulardan biridir. Aşağıda bu konunun ana

yönleri bulunmaktadır. Özbekistan Gazeteciler Yaratıcı Birliği üyesi, Surhandarya bölgesinin Angor ilçesine bağlı Navroz mahallesi sakini Torayev Norquq ev kütüphanesine adanmıştır.

Anahtar kelimeler: Bilgi-kütüphane merkezleri, ev kütüphaneleri, Surkhandarya, Kurgu, fon, ansiklopedi

Respublikada ijtimoiy-iqtisodiy sohani isloh qilishning hozirgi sharoitida axborot-kutubxona faoliyatini rivojlantirishning maqsad va vazifalari mamlakatda amalga oshirilayotgan o'zgarishlarga va xalqaro amaliyotga mos bo'lishi zarur. Shu munosabat bilan fuqarolarning axborotdan erkin foydalanish bo'yicha konstitutsiyaviy huquqlarini, shu jumladan, milliy qadriyatlar va jahon madaniyati, amaliy va fundamental bilimlardan bahramand bo'lishini ta'minlaydigan aholiga axborot-kutubxona xizmatlari ko'rsatishning sifat jihatdan yangi tizimini yaratish, kutubxonalarda saqlanayotgan milliy madaniy merosni asrab-avaylash va boyitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hisobiga axborot-kutubxona muassasalari faoliyatini tashkil etishni takomillashtirish ustuvor vazifaga aylanmoqda. Axborot-kutubxona markazlarini rivojlanishida uy kutubxonalarining o'rne dolzarb va muhim masalalardan biridir. Quyida bu mavzu yuzasidan asosiy jihatlar yoritiladi:

Uy kutubxonalari jamiyatda kitobxonlik madaniyatining shakllanishida muhim o'rin tutadi. Avvalo, ular oilada kitobga bo'lgan mehrni uyg'otuvchi ilk muhit sifatida e'tirof etiladi. Farzandlar yoshligidan boshlab uylarida turli kitoblar, ensiklopediyalar, ertaklar va ilmiy-adabiy asarlar bilan tanishib ulg'ayadilar. Bu jarayon ularning kitobxonlik madaniyatini shakllantirib, keyinchalik axborot-kutubxona markazlariga faol murojaat qilishlariga zamin yaratadi. Uy sharoitida kitoblar mavjud bo'lishi insonning barcha intellektual ehtiyojlarini to'liq qondira olmaydi. Zamon va ilm-fan taraqqiyoti bilan bir qatorda yangi bilim va axborotlarga bo'lgan talab kengayib boradi. Shu sababli kitobxon asta-sekin kengroq va boyroq

fondlarga ega bo'lgan axborot-kutubxona markazlariga murojaat qilishni boshlaydi. Demak, uy kutubxonalari axborot markazlariga bo'lgan ijtimoiy talabni shakllantiruvchi muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, uy kutubxonasidan boshlangan o'qish odati inson hayoti davomida saqlanib qoladi va kutubxona markazlari orqali chuqurlashadi. Bu markazlar kitobxonlikni kengaytirib, uni ilmiy izlanish va axborot qidirish jarayoniga aylantiradi. Shu bilan birga, uy kutubxonalarining tarkibi oilaviy yoki mahalliy miqyosdagi ehtiyojlarni aks ettiradi. Axborot-kutubxona markazlari esa ana shu ehtiyojlardan kelib chiqib, o'z fondini shakllantirishi yoki xizmat turlarini rivojlantirishi mumkin. Masalan, bolalar adabiyotiga qiziqish kuchli bo'lgan hududlarda kutubxonalarda bolalar bo'limiga alohida e'tibor qaratiladi.

Bugungi kunda uy kutubxonalari faqat bosma kitoblar bilan chegaralanib qolmay, elektron kitoblar, audiokitoblar va turli onlayn resurslardan ham foydalanish imkoniyatini beradi. Bu esa o'z navbatida, kitobxonalarni axborot-kutubxona markazlarida taklif etilayotgan zamonaviy raqamli xizmatlarni tezroq qabul qilishga tayyorlaydi. Shunday qilib, uy kutubxonalari nafaqat kitobxonlik madaniyatining ilk poydevorini yaratadi, balki axborot-kutubxona markazlarining rivojlanishi va ular tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarning samaradorligi uchun ham muhim tayanch vazifasini bajaradi.

Uy kutubxonalari bu axborot-kutubxona tizimining ildizi, asosiy boshlang'ich bo'g'inidir. Ular orqali jamiyatda o'qish madaniyati shakllanadi, kutubxonalarga bo'lgan ehtiyoj kuchayadi va axborot makonining rivojlanishiga asos yaratiladi. Shu bois, uy kutubxonalarini rivojlantirish va ularni targ'ib qilish orqali axborot-kutubxona markazlari faoliyatini ham samarali yo'lga qo'yish mumkin. Respublikada ijtimoiy-iqtisodiy sohani isloh qilishning hozirgi sharoitida axborot-kutubxona faoliyatini rivojlantirishning maqsad va vazifalari mamlakatda amalga oshirilayotgan o'zgarishlarga va xalqaro amaliyotga mos bo'lishi zarur. Shu munosabat bilan fuqarolarning axborotdan erkin foydalanish bo'yicha

konstitutsiyaviy huquqlarini, shu jumladan milliy qadriyatlar va jahon madaniyati, amaliy va fundamental bilimlardan bahramand bo'lishini ta'minlaydigan aholiga axborot-kutubxona xizmatlari ko'rsatishning sifat jihatdan yangi tizimini yaratish, kutubxonalarda saqlanayotgan milliy madaniy merosni asrab-avaylash va boyitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hisobiga axborot-kutubxona muassasalari faoliyatini tashkil etishni takomillashtirish ustuvor vazifaga aylanmoqda.

Bu esa, axborot-kutubxona faoliyatiga, kitobxonlarga xizmat ko'rsatish, fondlarni to'ldirish va saqlash, kutubxona jarayonlarini avtomatlashtirish, ilmiy-tadqiqot va tashkiliy-uslubiy faoliyat, kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va rag'batlantirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirishga jiddiy ta'sir ko'rsatish imkonini beradi. Surxondaryo viloyat Angor tumani Navro'z maxallasida iste'qomat qiluvchi ", O'zbekiston Jurnalistlari ijodiy uyshmasi a'zosi To'rayev Norquvvat uy kutubxonalari mavjud.

Uy kutubxonada Badiiy adabiyotlar 5000 dan ziyod O'zbekiston milliy ensiklopediyasining 12 soni soxaga doir adabiyotlardan siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, uslubiy qo'llanmalar mavjud. Respublikada nashrdan chiqadigan gazetalardan-", O'zbekiston adabiyoti va san'ati, Uchitel Uzbekistana, Xalq so'zi, Darakchi 1970 yildan keyingi sonlari saqlanib kelinmoqda. Surxondaryo viloyat gazetalardan – Surxon tongi, Ma'naviyat gulshani, Xalq yo'li, Tibbiyot va hayot, Ilg'or 1970 yildan keyingi sonlari saqlanib kelinmoqda.

Jurnallardan Sharq yulduzi, Ta'lim taraqqiyoti, O'zbek matbuoti,(Muxbir bo'lib chiqqan), O'zbek tili va adabiyoti, Yoshlik 1970 yildan keyingi sonlari saqlanib kelinmoqda. Bundan tashqari Jaxon adabiyoti jurnallari ham saqlanib kelinmoqda. Jami Gazeta 10000 ta, jurnal 5000 ta mavjud. 1969-yildan boshlab yozib borilga kundalik hozirgi kungacha yozib kelinmoqda.

30dan ziyod Yozuvchi va shoirlarning hayoti va ijodi haqida chiqqan maqolalari yig'ib papka shaklida saqlanib kelinmoqda. Xususan Surxondaryo viloyat ijodkorlari Angor tuman Yozuvchi va shoirlarning hayoti va ijodi haqida chiqqan maqolalari, insholar papkalari saqlanib kelinmoqda. Jurnalistika to'g'risida maqolalar aloxida papka saqlanib kelmoqda.

To'rayev Norquvvat Tojimurod o'g'li 1955 yil 2 dekabrda Angor tumanida tug'ilgan. Oliy toifali ona tili adabiyoti o'qituvchisi, "Xalq ta'limi a'lochisi", O'zbekiston Jurnalistlari ijodiy uyshmasi a'zosi. 26 yil viloyat "Ma'naviyat gulshani" gazetasiga muharrirlik qilgan. "Do'stlik" ordeni sohibi. Uning "Surxondaryo viloyat xalq ta'limi yuksalishida" (2001y.), "Surxon ziyolilari minbari" (2009 y.), "O'tmishimiz daftarlari" (2013y.) kitoblari nashr etilgan. Chorshanbi baxshi Raxmatullayevdan "Yodgor" (2000y.), "Shoh Shayx Mardon" (2020y.) dostonlarini yozib olgan va kitob holida bostirgan. 100 ziyod faxriy yorliq diplomlar, 1000dan ziyod ilmiy maqolalar 6 ta muallifligida kitoblari mavjud.

Xulosa qilib aytganda, xususiy kutubxonalar axborot-kutubxona markazlarining zamonaviy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ular nafaqat xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, balki foydalanuvchilar ehtiyojini chuqurroq qondirish, innovatsiyalarni joriy qilish, kutubxona madaniyatini rivojlantirish va kadrlar salohiyatini oshirish borasida salmoqli hissa qo'shmoqda. Davlat va xususiy sektor o'rtasida samarali hamkorlik yo'lga qo'yilishi axborot jamiyatining mustahkam poydevorini yaratishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Xususiy kutubxonalar axborot-kutubxona markazlarining zamonaviylashtirilishida muhim rol o'ynaydi. Ular orqali foydalanuvchi ehtiyojlari markazga olinadi, xizmat sifati oshadi va axborot infratuzilmasi boyiydi. Shu bois, davlat va xususiy sektor hamkorligida kutubxona sohasini yanada rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev joriy yilning 7 iyun kuni "O'zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni yanada takomillashtirish to'g'risida"gi qarorni.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 07.06.2019 yildagi PQ-4354-son O'zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni yanada takomillashtirish to'g'risida
3. N.To'rayev "Hayot va xayol"
4. The Role of Public Libraries and Community Information Centers in Building Information-Resilient Communities. *ResearchGate*. 2023.
<https://www.researchgate.net/publication/380130791>
5. Home Libraries. *Scholastic – Science of Reading*. 2019.
https://teacher.scholastic.com/education/researchpdf/topic_paper/home-libraries.pdf